

Strategisk miljøvurdering

Den fire-dobbelte bundlinje

Vurdering af den regionale
udviklingsplans konsekvenser for
bæredygtighed og sundhed.

REGIONAL UDVIKLING

DEN FIREDOBBELTE BUNDLINJE

Udgivet af
Regional Udvikling, i samarbejde med
Aalborg Universitet, Institut for Samfundsudvikling og
Planlægning

Region Nordjylland
Niels Bohrs Vej 30
9220 Aalborg Ø
9635 1000
www.rn.dk

27. november 2007

Læs mere om Region Nordjylland på www.rn.dk

Indholdsfortegnelse

- 1. Den firedobbelte bundlinie - vurdering af planens konsekvenser**
- 2. Miljøvurdering af den regionale udviklingsplan**
- 3. Den regionale udviklingsplans tværgående områder**
- 4. Vurdering af temaet Beskæftigelse**
- 5. Vurdering af temaet Natur og miljø**
- 6. Vurdering af temaet Erhverv**
- 7. Vurdering af temaet Infrastruktur og IKT**
- 8. Vurdering af temaet Kultur**
- 9. Vurdering af temaet Turisme og oplevelsesøkonomi**
- 10. Vurdering af temaet Uddannelse**

1. Den firedobbelte bundlinje – vurdering af planens konsekvenser

De offentlige myndigheder har pligt til at miljøvurdere de planer, som de tilvejebringer i medfør af planloven. Den regionale udviklingsplan er en sådan plan. Miljøvurdering skal udføres for at sikre et højt miljøbeskyttelsesniveau og bidrage til at integrere miljøhensyn.

Imidlertid dækker den regionale udviklingsplan et betragteligt geografisk område og spænder indholdsmæssigt bredt, idet planen beskæftiger sig med en række emner, samt dækker hele Region Nordjylland. Når planen er meget overordnet og geografisk må miljøvurderingen tilsvarende laves på et mere overordnet og abstrakt niveau, der adskiller sig fra en traditionel miljøvurdering, som eksempelvis VVM. Miljøvurderingen af den regionale udviklingsplan vurderer således planens konsekvenser på et aggregeret niveau.

I udarbejdelsen af den regionale udviklingsplan er det derfor forsøgt at udarbejde miljøvurderingen på planens egne præmisser, så vurderingen på en konstruktiv måde kan medvirke i planens tilblivelse og udformning. Dette er gjort ved at foretage vurderingen i et bæredygtighedsperspektiv – nærmere betegnet i forhold til den firedobbelte bundlinie som er omtalt i den regionale udviklingsplans Kapitel 5 i afsnittet 'Bærende Værdier – det etiske regnskab'. Dermed vurderes planens konsekvenser i et helhedsperspektiv, der dels har medvirket til at reflektere over planens indhold under udarbejdelsen, og dels gør det klart hvilke positive effekter der kan opnås, og hvilke negative påvirkninger, som forebygges, eller som man må acceptere som en del af den beskrevne vision.

Vurderingen er udført med afsæt i en antagelse om at den regionale udviklingsplans mål realiseres, og er således en redegørelse for hvilke konsekvenser, der kan forventes ved en realisering af planen. Vurderingen er foretaget på et strategisk niveau, og har dermed fokus på den overordnede udvikling der ønskes fremmet i regionen, uden at fortabe sig i detaljerede udredninger omkring de enkelte initiativer.

I denne rapport bringes først den samlede vurdering af den regionale udviklingsplan. Vurderingen er udført på baggrund af vurderingerne af hver af de rapporter der er udarbejdet af temagrupperne i forbindelse med den regionale udviklingsplan. Dernæst følger miljøvurdering af de tværgående temaer fra den regionale udviklingsplan. Endelig bringes miljøvurderinger af hver enkelt af temagruppernes rapporter. Alle planer vurderes ud fra deres betydning for:

- Økonomisk bæredygtighed
- Miljømæssig bæredygtighed
- Social bæredygtighed
- Fysisk og psykisk sundhed

Inden for hver af disse kategorier gives en vurdering, jævnfør signaturforklaringen (se næste side). Hvert temaafsnit rundes desuden af med en samlet vurdering.

1.1 Signaturforklaring

Signaturforklaring		
	meget glad smiley	Gives for store fordele på området
	glad smiley	Gives for mindre fordele, eller mest store fordele med nogle mindre ulemper
	neutral smiley	Gives for ingen større fordele eller ulemper, eller en blanding af omtrent lige fordele og ulemper
	sur smiley	Gives for mindre ulemper, eller mest store ulemper med nogle mindre fordele
	meget sur smiley	Gives for store ulemper på området

2. Miljøvurdering af den regionale udviklingsplan

2.1 Planens konsekvenser

Erhvervsudviklingen og den økonomiske vækst har en stor rolle i den regionale udviklingsplan for Region Nordjylland. Særligt i forhold til den firedobbelte bundlinie viser det sig, at en stor del af mål og initiativer i planen medvirker til at fremme den økonomiske vækst. Det viser sig da også at effekterne på dette område er ret gennemgående, mens effekter på miljø er mere varierende, og effekterne på sundhed og det sociale er mindre omfattende.

2.2 Økonomisk bæredygtighed:

Samlet set vurderes det, at en realisering af den regionale udviklingsplans mål vil medføre en betragtelig økonomisk vækst i Region Nordjylland. Den regionale udviklingsplan understøttes på dette område af tiltagene i forbindelse med den regionale erhvervsudviklingsstrategi.

Den økonomiske vækst tænkes opnået gennem en bred og sammenhængende række af initiativer, blandt andet kompetenceløft for regionens arbejdsstyrke, gennem uddannelse og efteruddannelse. Denne skal føre til et øget kreativitets- og innovationsniveau i regionen, som skal medvirke til at regionens erhvervsliv kan udnytte mulighederne i forbindelse med globaliseringen, samt imødegå udfordringerne i den forbindelse. Dette skal understøttes af samarbejder på tværs af brancherne, hvor for eksempel regionens natur og kultur kan medvirke til en vækst i oplevelsesøkonomien, og af samarbejde mellem de offentlige myndigheder og erhvervslivet. Endelig skal den trafikale og digitale infrastruktur understøtte udviklingen. Det kan dog anføres at de overordnede mål omkring en bæredygtig erhvervsudvikling kun i ringe grad munder ud i konkrete initiativer.

2.3 Miljømæssig bæredygtighed:

Den miljømæssige bæredygtighed påvirkes på forskellige måde i tilfælde af en realisering af den regionale udviklingsplan. Hovedtrækkene i påvirkningen er:

Generel belastning af natur og miljø i forbindelse med økonomisk vækst

Den økonomiske vækst som den regionale udviklingsplan fremmer, vil medføre et øget forbrug af forbrugsgoder, som skal produceres og transporteres, ligesom også det private transportforbrug stiger ved øget velstand. Uden en afkobling mellem forbrug og miljøbelastning, som ikke er opnåelig indenfor planens tidshorizont, er det ensbetydende med

øgede miljøbelastninger, i form af åbne stofkredsløb, udledning af miljøskadelige stoffer, emissioner, råstofforbrug og bidrag til den globale opvarmning. Meget af dette vil foregå andre steder i verden, men dels er nogle miljøbelastninger geografisk vidtrækkende, og dels er det ikke desto mindre en konsekvens af udviklingen, selvom den ikke foregår i regionens baghave. Desuden vil nogle af miljøbelastningerne forekomme i regionen, for eksempel i forbindelse med et øget transportforbrug.

Der kan argumenteres for, at det er muligt at opnå en afkobling, gennem teknologiske forbedringer og overgang fra materiel velstand til et mere servicebaseret forbrug. Dette vil kræve en dedikeret indsats, ikke kun på regionalt niveau, men også internationalt, nationalt og lokalt. Skønt det ikke kan afvises, at det opnås indenfor planens tidshorisont kan det ikke sandsynliggøres. Det betyder dog at miljøeffekterne potentielt kan forbedres, hvis en bæredygtig erhvervsstrategi integreres i planen, men det afhænger også af eksterne faktorer.

Bedre beskyttelse, men mere benyttelse af regionens natur

Der lægges op til både naturbeskyttelse og en mere aktiv brug af naturen i forbindelse med turisme og rekreative interesser. Den faktiske udmøntning af disse planer, herunder særligt balancen mellem de to ting vil være afgørende for hvilke konsekvenser dette vil have for den miljømæssige bæredygtighed. Det vurderes dog, at det er muligt at undgå væsentlige, negative konsekvenser.

2.4 Fysisk og psykisk sundhed:

Den regionale udviklingsplans konsekvenser for den fysiske og psykiske sundhed vurderes ikke at være i samme størrelsesorden som de økonomiske og miljømæssige konsekvenser. Dette skyldes dog dels, at det ikke er muligt at afgøre de sundhedsmæssige effekter af ændringer i arbejdslivet og velstanden. Både de nye krav og muligheder på arbejdsmarkedet og den øgede velstand kan resultere i både negative og positive konsekvenser på sundhedsområdet. Igen er det værd at understrege at resultatet kan påvirkes i en positiv retning med de rette tiltag.

Derudover vil et øget transportarbejde have negative konsekvenser, mens bedre faciliteter og tilbud om rekreative aktiviteter kan føre til forbedret sundhed.

Alt i alt vurderes den regionale udviklingsplan som neutral i forhold til sundhedsområdet, om end der er potentiale for at opnå forbedringer på området.

2.5 Social bæredygtighed:

Den sociale bæredygtighed påvirkes alt i alt positivt af den regionale udviklingsplan, idet nogle initiativer og visioner tilstræber at udbrede muligheder geografisk og over samfundsgrupper. Geografisk for

eksempel i forbindelse med udvikling af uddannelsesmuligheder og erhverv i yderkantsområder, og i forhold til samfundsgrupper i sammenhæng med inklusion af 'svage grupper' i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. Også i forhold til kulturtilbud og kollektiv trafik kan der forventes positive effekter på den sociale bæredygtighed.

2.6 Samlet vurdering og perspektiv

Som det ses af ovenstående gennemgang, er konsekvenserne af den regionale udviklingsplan primært økonomisk vækst, og der er dermed en udfordring i at få væksten etableret på et bæredygtigt grundlag. Derudover er der nogle usikre og mindre virkninger på sundhedsområdet, og ligeledes i forhold til den sociale bæredygtighed.

Det er i høj grad værd at hæfte sig ved at en del af de negative konsekvenser, primært på sundhedsområdet, men også i forbindelse med den miljømæssige bæredygtighed, er noget der kan afhjælpes og forbedres. Her er det værd at gå ind i nærmere undersøgelser af hvordan dette kan gøres, det være sig ved at integrere bredere mål i initiativerne fra starten, øge samarbejdet på tværs af sektorerne, eller ved at iværksætte afhjælpende foranstaltninger for at imødegå negative konsekvenser associeret med en ellers ønskelig udvikling.

Det skal dog pointeres at det i nogle tilfælde ikke er muligt at afbøde de negative konsekvenser, og i de tilfælde må det bero på en afvejning mellem de positive og negative konsekvenser.

3 Den regionale udviklingsplans tværgående områder

3.1 Konsekvenser af vækst

Konsekvenserne af vækst behandles her i et separat afsnit, idet vækst som et fundamentalt formål med den regionale udviklingsplan har nogle af de centrale konsekvenser for den firedobbelte bundlinie, samt fordi væksten ikke kan henføres til et specifikt tværgående satsningsområde, men har relationer på tværs af emnerne i den regionale udviklingsplan.

Økonomisk bæredygtighed

Den bagvedliggende hensigt ved vækst i regionen er netop økonomiske hensyn, så per definition vil en opnåelse af den i planen ønskede vækst være positivt i forhold til den økonomiske bæredygtighed. Ønsket om at opnå økonomisk vækst bunder i ønske om at forbedre livsvilkår – det vil sige velfærd og materiel velstand. Uden at gå nærmere ind i en diskussion om emnet kan det siges at det moderne, vestlige samfund i høj grad bygger på en opfyldelse af befolknings efterspørgsel – forbruget. De økonomiske konsekvenser af en vækst vil vise sig på faktorer som for eksempel produktion, dog ikke nødvendigvis i en industriel forstand, idet produktion af service- og vidensydelser spiller en stigende rolle i den moderne økonomi. Derudover vil også for eksempel beskæftigelsen nyde godt af væksten, ligesom væksten kan give økonomisk råderum til at sikre andre goder, både for regionens individer og for samfundet i regionen som sådan.

En vigtig faktor i hensigterne for regionens økonomiske vækst, er at opnå en fordelagtig position i den økonomiske konkurrence med andre regioner, ikke bare i Danmark men globalt.

Mange faktorer afgør hvordan konsekvenserne på området bliver. En lang række af disse er eksterne faktorer, som for eksempel verdensmarkedets udvikling og national lovgivning. Disse er udenfor den regionale udviklingsplans rækkevidde. Det samme kan siges om en række forhold på det individuelle niveau, hvor regionens personer og virksomheder agerer. Imidlertid har den regionale udviklingsplan dog mulighed for at påvirke disse forhold, ved at illustrere mulighederne for disse aktører, og at facilitere samarbejder. Det er her man kan tale om at den regionale udviklingsplan vil have konsekvenser for den firedobbelte bundlinie.

Det skal dog pointeres, at de elementer i den regionale udviklingsplan der vurderes at medvirke til den økonomiske vækst, hver for sig kun bidrager til den samlede vækst. Væksten er et resultat af de ovennævnte eksterne faktorer og indholdet i den regionale udviklingsplan, som indgår i et kompliceret sammenspil, hvor forskellige faktorer kan have kumulative, synergistiske eller sågar modsatrettede virkninger. Dette sammenspil gør det umuligt at afgøre påvirkningernes størrelse isoleret; både af den regionale udviklingsplan i forhold til de eksterne faktorer, og af elementerne i den regionale udviklingsplan i forhold til hinanden.

Derfor fokuseres der i nærværende vurdering på at afgøre om der er en påvirkning, samt afdække mekanismerne bag denne.

I forhold til de tværgående satsningsområder bidrager de til væksten på følgende måde: Området 'Kompetenceløft Nordjylland' tager sigte på at sikre en kvalificeret arbejdskraft i regionen. Idet der i nogle perioder og brancher er mangel på arbejdskraft, samt idet der er generel efterspørgsel på veluddannet arbejdskraft, vurderes dette at kunne medføre økonomisk vækst. De 'Kreative alliancer' skaber primært vækst indenfor de berørte brancher, om end dette dog kan påvirke væksten i andre områder også. Planlægningen i 'Det forbundne Nordjylland' skal sikre at den fysiske og digitale infrastruktur understøtter den økonomiske vækst. Endelig skitseres de muligheder for vækst som 'Globaliseringen' giver, og hvordan 'Strategiske alliancer' på forskellige måder kan medvirke til væksten.

Miljømæssig bæredygtighed

Påvirkninger af den miljømæssige bæredygtighed kommer som afledte effekter af den økonomiske vækst omtalt ovenfor. De miljømæssige konsekvenser vurderes på to niveauer:

For det første vurderes de konsekvenser der kommer direkte af erhvervslevets udvikling i regionen. Dernæst behandles de miljømæssige konsekvenser af den økonomiske vækst i en bredere forstand.

De miljømæssige konsekvenser af den ønskede erhvervsudvikling i regionen afhænger af hvilken påvirkning planlægningen vil have dels på vækstens størrelse og dels erhvervsstrukturen. Det foreslås i den regionale udviklingsplan og den regionale erhvervsudviklingsstrategi, at der bygges videre på de eksisterende styrkepositioner i Nordjylland, som til en vis grad består af traditionelle industrier, som har en række direkte miljøbelastninger. Samtidig lægges der op til at væksten skal opnås gennem innovation, hvilket kan betyde at der lægges mere vægt på udvikling og service, som generelt har mindre miljøbelastninger. De direkte miljøkonsekvenser afhænger altså i høj grad af hvordan væksten kommer til at foregå. Ved stigning i produktionen vil der være tale om ressourceforbrug og udledninger til jord, vand og luft, hvoraf nogle af disse vil foregå lokalt og derfor have en umiddelbar effekt på miljøet og naturen i regionen. Det kan dog antages, at selvom produktionen ikke foregår i Region Nordjylland, vil disse belastninger stadig forekomme, blot andre steder i verden.

På det mere overordnede niveau er der en generel sammenhæng mellem vækst og miljøbelastning. Økonomisk vækst betyder mere velstand og øger købekraften, hvilket øger forbruget. Forbrug medfører miljøbelastninger i forbindelse med produktion, brug og afskaffelse. Som det er nævnt ovenfor vil alle disse miljøbelastninger ikke nødvendigvis finde sted i Nordjylland, men er ikke desto mindre skadelige for miljøet. Det gør sig naturligvis også gældende at nogle typer forbrug er mere skadelige end andre; der er således en tendens til at mindre belastende forbrugstyper som service og oplevelser udgør en større del af forbruget end tidligere. Dog er det ikke sandsynligt at forbruget af materielle goder

ikke også stiger, ligesom der i øvrigt også er miljøbelastninger forbundet med service og oplevelser.

Derudover vil den øgede velstand kunne medføre øgede trafikforbrug, særligt i forbindelse med forbedret infrastruktur. De miljømæssige konsekvenser af en trafikstigning er behandlet i forbindelse med det tværgående satsningsområde 'Det forbundne Nordjylland'.

Alt i alt vil den øgede vækst, som den regionale udviklingsplan kan medføre, indebære at udledninger af naturskadelige stoffer, for eksempel metaller og gasser, som vil medføre miljøpåvirkninger på lokalt, regionalt og globalt niveau.

Fysisk og psykisk sundhed

Den økonomiske væksts indvirkning på folkesundheden hænger sammen med arbejdskraftens rolle på arbejdsmarkedet, som er behandlet i forbindelse med det tværgående satsningsområde 'Kompetenceløft Nordjylland'.

Derudover giver den økonomiske vækst som nævnt anledning til større velstand. Dette kan forbedre sundhedstilstanden, idet større velstand giver bedre muligheder for at forebygge og helbrede sygdomme. Forebyggelse kan for eksempel ske gennem kampagner eller bedre faciliteter, der understøtter et mere aktivt liv.

Omvendt har velstanden i de vestlige lande medført en lang række livsstilssygdomme, som de senere år har været stigende problemer. Fortsættes denne tendens vil konsekvenserne for sundhedstilstanden kunne blive negative i stedet. Det er ikke muligt at vurdere hvilken af disse tendenser der vil blive dominerende.

Social bæredygtighed

Den sociale bæredygtighed relaterer til visionens hensigt om en 'balanceret' udvikling. Vækst i sig selv påvirker ikke den sociale bæredygtighed, men fordelingen af væksten gør. Den regionale udviklingsplan og den regionale udviklingsstrategi lægger vægt på at udviklingen naturligt skal foregå med inklusion af yderområderne. Dette giver øgede muligheder i disse områder, og er dermed positivt for den sociale bæredygtighed.

3.2 Kompetenceløft Nordjylland – Fra folkeskolen til efteruddannelse af eliten –

Den regionale planlægning

Indenfor det tværgående satsningsområde 'Kompetenceløft Nordjylland' er den grundlæggende tanke at vækst og udvikling skal sikres gennem en kompetent arbejdsstyrke. En sådan skal opnås gennem tilgængelighed til kompetenceudvikling og uddannelse. Der tales om at sikre at

lysten til og muligheden for læring er til stede overalt og for alle. Desuden ønskes en mere fleksibel arbejdsstyrke.

Sammenhæng med temaområder

Den tværgående satsning 'Kompetenceløft Nordjylland – fra folkeskolen til efteruddannelse af eliten' samler op på temaerne 'Uddannelse' og 'Beskæftigelse'. Det samme overordnede mål gør sig gældende; opkvalificering af arbejdskraften i regionen. Det tværgående satsningsområde indeholder dog i mindre grad konkrete mål og initiativer. Med hensyn til konsekvenserne for den firedobbelte bundlinie kan de samme effekter dog forventes, se nedenfor, hvorfor vurderingen i høj grad bygger på vurderingen af disse temaområder. Derudover forventes også vækst i forbindelse med temaområdets understøttelse af den økonomiske vækst i regionen, jævnfør afsnittet 'Konsekvenser af vækst'.

Ønsket om et kompetenceløft er planlagt fremmet med større tilgængelighed, gennem planlægningen for infrastruktur. Dette bygger på temaområdet 'Infrastruktur og IKT', men behandles ikke her, men derimod i forbindelse med det tværgående satsningsområde 'Det forbundne Nordjylland'. De resterende temaområder har kun svagere sammenhæng med kompetenceløftet, i de tilfælde hvor der kan være tale om et kompetenceløft indenfor relaterede brancher. Konsekvenser af dette behandles i forbindelse med væksten i regionen.

Sammenhæng med andre tværgående satsninger

Den tværgående satsning omkring 'Kompetenceløft' relaterer til de andre tværgående satsninger på følgende måde: Kompetenceløftet skal medvirke til at opfylde krav og udnytte muligheder i forbindelse med 'Globalisering'. I forhold til de 'Kreative alliancer' skal de relaterede brancher opleve et kompetenceløft.

Kompetenceløftet skal understøttes af infrastrukturen ('Det forbundne Nordjylland') og kan fremmes gennem samarbejder mellem uddannelsesinstitutioner indbyrdes og med erhvervslivet, hvilket kan understøttes af 'Strategiske alliancer'.

Konsekvenser af planlægningen

Økonomisk bæredygtighed

Realisering af den regionale udviklingsplans intentioner i forbindelse med et kompetenceløft vil føre til øget vækst, baseret på en antagelse om at

- under den nuværende situation er mangel på kvalificeret arbejdskraft den største flaskehals for økonomisk vækst i Danmark. At få flere folk på arbejdsmarkedet, samt øge arbejdskraftens fleksibilitet er vigtig for økonomisk vækst
- i den vidensøkonomi som gradvis bliver en vigtigere del af økonomien er den vigtigste ressource kreative og veluddannede medarbejdere. At opkvalificere arbejdskraften gennem livslang uddannelse kan forbedre regionens konkurrenceevne.

Konsekvenserne af dette er behandlet i afsnittet 'Konsekvenser af vækst'.

Miljømæssig bæredygtighed

Det er ikke nogen direkte konsekvenser for den miljømæssige bæredygtighed af planlægningen for kompetenceløft i Region Nordjylland. Indirekte vil kompetenceløftets rolle i den økonomiske vækst dog medvirke til øgede miljøbelastninger, jævnfør afsnittet 'Konsekvenser af vækst'.

Fysisk og psykisk sundhed

I forhold til befolkningens fysiske og psykiske sundhed kan planlægningen for et kompetenceløft føre til forskellige effekter. Kigges der isoleret på de uddannelsesmæssige aspekter af kompetenceløftet, skal det bemærkes at der ofte findes en positiv sammenhæng mellem uddannelsesniveau og sundhedstilstand; altså at sundheden er bedre jo højere uddannelse man har. Det er dog vigtigt at pointere her at selvom dette er sandt er der ikke ført bevis for nogen kausal sammenhæng, og fænomenet kan skyldes bagvedliggende faktorer som for eksempel socioøkonomiske forhold og livsstil. Man kan derfor ikke konkludere at et løft i uddannelsesniveau vil føre til tilsvarende løft på sundhedsområdet. På den anden side kan dette heller ikke afvises.

Som et andet aspekt af øget 'kompetence' er der tale om, at arbejdsstyrken skal være fleksibel, fagligt og geografisk mobil, blive længere på arbejdsmarkedet, være i konstant udvikling og generelt yde mere. De øgede krav kan både ses i et negativt og et positivt lys. Det kan give større muligheder for et udfordrende og varierende arbejdsliv, ligesom nogle af aspekterne kan give større frihed i den enkeltes arbejdsliv, men på den anden side kan det også opleves som et voksende pres, hvad der kan forværre allerede udbredte problemer omkring stress.

Hvis intentionerne omkring øget kompetenceudvikling realiseres, rummer det muligheder for skabelsen af job med et mere varieret jobindhold, der alt andet lige vil skabe nogle mere interessante arbejdspladser. Endvidere vil et løft i arbejdskraftens uddannelsesniveau kunne bidrage til et mere udfordrende og varierende arbejdsindhold. Dette vil have en positiv effekt på arbejdskraftens psykiske og fysiske sundhed i det omfang medarbejdere og ansættelsesstederne evner at håndtere stressudfordringerne. Omvendt, hvis de nuværende tendenser og følger af øget pres på arbejdsstyrken fremskrives er det dog en meget reel frygt at de negative, stress-relaterede effekter vil overskygge de positive effekter. Stress kan føre til en række følgesygdomme af både psykisk og fysisk karakter. Det kan forventes at begge effekter vil forekomme i fremtiden, og der kan således ikke tegnes et entydigt billede af konsekvenser af den regionale udviklingsplan, eller gives en nærmere vurdering af omfanget af de to positive og negative effekter i forhold til hinanden.

Kompetenceløftets indirekte påvirkning på sundheden gennem sin rolle i den økonomiske vækst, er behandlet under 'Konsekvenser af vækst'.

Social bæredygtighed

Planlægningen i forbindelse med 'Kompetenceløft Nordjylland' lægger kun i mindre grad op til at påvirke den sociale bæredygtighed. Meget konkret vil en hensigt om et uddannelsessystem, der er tilgængeligt fra alle dele af regionen have positive sociale effekter. Derudover antydes det også, at der ønskes en tilgængelighed på et bredere niveau end blot geografisk. Dette vil ligeledes være positivt i denne sammenhæng.

Generelt er effekten på den sociale bæredygtighed afhængig af balancen mellem at styrke 'bundniveauet' og eliten. Uden en sammenhæng i denne indsats er der risiko for en stratifikation i arbejdsstyrken. Det fremgår ikke af planlægningen hvordan indsatsen skal fokuseres.

Samlet vurdering

'Kompetenceløft Nordjylland' vurderes at kunne bidrage betydeligt til den økonomiske vækst, og dermed også de deraf afledte miljøkonsekvenser. På sundhedsområdet er der tale om et mere kompliceret billede, hvor udviklingen kan gå begge veje, afhængig af konsekvenserne af velstand, ændrede forhold på arbejdsmarkedet og uddannelse. Påvirkningen er potentielt betydelig i både positiv og negativ retning.

For den sociale bæredygtighed er der positive effekter i forhold til vækstens fordeling geografisk, mens der er potentielle effekter af kompetenceløftets udbredelse i befolkningen.

Økonomisk bæredygtighed	Miljømæssig bæredygtighed	Fysisk og psykisk sundhed	Social bæredygtighed
			

3.3 Kreative alliancer mellem natur, kultur, turisme og oplevelsesøkonomi

Den regionale planlægning

Planlægningen for 'Kreative alliancer' kombinerer elementer fra temaområderne natur og miljø, kultur samt turisme og oplevelsesøkonomi. Understøttelse af turismen, gennem brugen af natur og i mindre grad kultur og andre tiltag, har en fremtrædende rolle i denne planlægning. Dette betyder også at vækst i turismebranchen fremstår som et overordnet mål. I relation hertil behandles fremme af kulturlivet og tilbud til lokalbefolkningen ligeledes.

Sammenhæng med temaområder

'Kreative alliancer' bygger, som nævnt på temaområderne 'natur og miljø', 'kultur' samt 'turisme og oplevelsesøkonomi'. Der er i høj grad fokus på de elementer af natur og kultur der kan understøtte en vækst i

turismen. Derudover er elementer fra temaområdet 'Infrastruktur og IKT' inddraget til understøttelse, ligesom elementer fra 'Beskæftigelse' og 'Uddannelse'. I forhold til temaområdet 'Erhverv' kan den ønskede vækst i turismebranchen ses som en del af den ønskede generelle økonomiske vækst.

Sammenhæng med andre tværgående satsninger

De tværgående satsninger 'Kompetenceløft Nordjylland', 'Det forbundne Nordjylland', 'Globalisering' og 'Strategiske alliancer' kan ifølge planlægningen understøtte turismen, om end der ikke er større fokus på dette i nærværende tværgående satsning.

Konsekvenser af planlægningen

Økonomisk bæredygtighed

De økonomiske konsekvenser i sammenhæng med dette tværgående satsningsområde forekommer primært som effekt af den tilsigtede vækst i turismebranchen. Udover de nævnte 'alliancer' med for eksempel brug af natur, kultur og IKT som basis for forskellige aktiviteter og tilbud, er der tale om at fremme turismen gennem synliggørelse af de nordjyske tilbud. Udover den direkte økonomiske effekt i turismebranchen lægges der op til at dette kan smitte af på andre brancher, for eksempel oplevelsesøkonomi og øget opmærksomhed om regionen i andre sammenhænge. Jævnfør i den forbindelse afsnittet 'Konsekvenser af vækst'.

Kulturområdet kan ses som en til dels uafhængig branche i denne sammenhæng, der ligeledes kan skabe en, om end beskedent, økonomisk vækst. Dette har dog kun svagt fokus i planlægningen.

Miljømæssig bæredygtighed

Befolkningens brug af natur og kultur kan føre til pres og slid, som mindsker kvaliteten af disse – jo mere naturen bruges, jo mere slides den. Påvirkningen afhænger af hvor meget disse tilbud benyttes, og på hvilken måde dette foregår. Dette sker idet flere mennesker vil færdes og opholde sig i naturen, ligesom der lægges op til at der kan oprettes faciliteter i eller i forbindelse med naturområder. Disse former for brug af naturen kan både føre til en fysisk inddræknelse af naturområderne, og at balancen i disse forrykkes. Både mindskede naturarealer og påvirkning af kredsløbene og dyrs og planters naturlige tilstand mindsker den biologiske mangfoldighed, og biotopernes evne til at understøtte dyre- og planteliv.

Det skal anføres at benyttelse af naturen i en vis grad står i modsætning til hensigten om beskyttelse, og det derfor er vigtigt at sikre en balance. Skønt dette indgår i den overordnede vision optræder det kun i ringe grad i derudover – i tilfældene sammenhængende naturområder og naturparker. Disse elementer i planlægningen vil, isoleret set, resultere i en forbedring af naturforhold – øget biologisk mangfoldighed og bedre vilkår for fauna og flora.

Der er imidlertid potentiale for en bedre natur- og miljøbeskyttelse, hvis den nævnte vision om balance mellem benyttelse og beskyttelse reelt bliver indtænkt i planlægningen, således at samlede overvejelser blev udført for, hvordan balancen skal sikres for natur og miljø på tværs af regionen i forhold til de tiltag der er for benyttelse af naturen.

Planlægningen for turisme og oplevelsesøkonomi har en rolle i regionens økonomiske vækst, og har dermed yderligere, indirekte miljømæssige effekter, jævnfør 'Konsekvenser af vækst'. Tages ovenstående overvejelser om belastningen ved brug af natur og kultur i betragtning, er turisme derudover ikke et voldsomt miljøbelastende erhverv.

Et element der kan overvejes i den sammenhæng er dog om turisme, internt i regionen såvel som udefrakommende, giver anledning til mere transport og dermed associerede miljøbelastninger. Dette er dog ikke muligt at vurdere, idet dette ville kræve en fastsættelse af hvor turisterne kommer fra og tager hen, samt hvor de ville være taget hen, hvis ikke til Nordjylland.

Fysisk og psykisk sundhed

Det tværgående satsningsområde 'Kreative alliancer' tager blandt andet sigte på at gøre benyttelse af naturen lettere og mere udbredt, for eksempel gennem en regional struktur for friluftsliv og andre tilbud. Dette vil give flere og bedre muligheder for befolkningen for at benytte naturen til forskellige formål, hvilket har en positiv effekt på folkesundheden, ved at fremme et mere aktivt liv.

Social bæredygtighed

Planlægningen for 'Kreative alliancer' kan betyde en forbedret kvalitet af og adgang til natur- og kulturtilbud, og har dermed en positiv effekt for den sociale bæredygtighed, idet det medfører bedre muligheder for forskellige oplevelser til flere.

En øget opmærksomhed på natur- og kulturværdier som en del af strategien kan medføre mere brug af til kulturarven. Dette kan på den ene side føre til en større bevidsthed om denne og dermed bevarelse og udvikling, men kan på den anden side også føre til et pres og øget slid på værdierne. Det er ikke muligt at afveje disse med sikkerhed, men det vurderes som sandsynligt at de positive effekter vil veje tungest.

De nævnte øgede muligheder for adgang forskellige tilbud er positive for den sociale bæredygtighed, såfremt mulighederne bliver tilgængelige for større dele af befolkningen.

Samlet vurdering

Planlægningen indeholdt i den tværgående satsning 'Kreative alliancer' vurderes at medføre økonomisk vækst, særligt indenfor turismen og relaterede brancher. Den miljømæssige bæredygtighed lider under det miljømæssige pres i forbindelse med den økonomiske vækst, samt i forbindelse med øget brug af naturen, om end belastningen i denne sammenhæng potentielt kunne formindskes. Den sociale bæredygtighed nyder godt af øget adgang til forskellige tilbud, herunder øget tilgængelighed til naturen, hvilket kan have en positiv effekt på folkesundheden.

Økonomisk bæredygtighed	Miljømæssig bæredygtighed	Fysisk og psykisk sundhed	Social bæredygtighed
			

3.4 Det forbundne Nordjylland – trafikalt og digitalt

Den regionale planlægning

Den tværgående satsning 'Det forbundne Nordjylland' beskæftiger sig med infrastruktur, digitalt og til transport. Hensigten er at sikre høj fremkommelighed og adgang til alternativer, gennem forbedringer af vejene, den kollektive trafik og ITS. Nordjylland skal sikres en rolle i forhold til de internationale transportmønstre, og IKT skal give muligheder og være et vækstområde i sig selv. Endelig ønskes det at nedsætte miljøpåvirkningerne i forbindelse med transporten.

Sammenhæng med temaområder

'Det forbundne Nordjylland' er bygget direkte på, og er meget lig temaområdet 'Infrastruktur og IKT'.

Planlægningen i 'Det forbundne Nordjylland' skal understøtte 'Erhverv', både i transport- og IKT-brancherne i sig selv, og gennem sikring af mobiliteten. Dette gælder også transportsystemet som en forudsætning for 'Uddannelse', og arbejdsstyrkens bevægelighed, jævnfør 'Beskæftigelse'. Sikring af tilgængeligheden til og fremkommeligheden internt i regionen understøtter turismen i forbindelse med temaområdet 'Turisme og oplevelsesøkonomi'. Der er ikke nogen direkte sammenhæng med temaområderne 'Natur og miljø' og 'Kultur'.

Sammenhæng med andre tværgående satsninger

I forhold til de andre tværgående satsninger er det tiltænkt at infrastrukturen skal understøtte turismen ('Kreative alliancer') og uddannelsen og arbejdskraftens bevægelighed ('Kompetenceløft Nordjylland'). Infrastrukturen ses som en nødvendig forudsætning for at udnytte

'Globaliseringens' muligheder. I planlægningen for 'Strategiske alliancer' indgår transportområdet som et område der fokuseres på med hensyn til offentlig-privat samarbejde.

Konsekvenser af planlægningen

Økonomisk bæredygtighed

'Det forbundne Nordjylland' lægger op til at der indenfor transport og IKT kan ske en økonomisk vækst, hvor regionen kan komme til at spille en større rolle på baggrund af deres nuværende placering og status. Infrastrukturen, som der planlægges for, har dog en mere grundlæggende rolle i den økonomiske vækst. Dette skyldes, at mobilitet er nødvendigt for at markedet kan udføre transaktioner. Mobilitet er ikke kun vigtigt for varer og råstoffer, også arbejdskraft og informationer skal kunne bevæge sig rundt. I takt med at økonomien i regionen bliver mere og mere baseret på de tertiære erhverv frem for de primære og sekundære, bliver netop adgangen til de rette medarbejderes og informationen vigtigere. Jo højere mobilitet der er, jo bedre er muligheden for at det rigtige match kan findes mellem ansat og arbejdsgiver, kunde og sælger og så videre. Derfor vurderes planlægningen for infrastruktur og IKT i den regionale udviklingsplan at fremme den økonomiske vækst, se afsnittet 'Konsekvenser af vækst'.

I et mere afgrænset perspektiv i forhold til de offentlige budgetter kan etableringen og vedligeholdelse af mere og bedre infrastruktur medføre omkostninger, mens initiativerne omkring kollektiv trafik kan medføre besparelser.

I forhold til transportens rolle for den økonomiske vækst skal det påpeges at påvirkningen ikke kun går en vej: Transportforbruget stiger også med velstanden. Dette er kumulativt med øget transportforbrug som følge af forbedret infrastruktur, og disse faktorer fører til et øget transportforbrug.

Miljømæssig bæredygtighed

Infrastruktur og transport kan have stor indflydelse på miljøet. Planlægningen for dette område i den regionale udviklingsplan inkluderer en indsats for at udvide og forbedre den trafikale infrastruktur i regionen, med henblik på at forbedre mobiliteten. Øget transport er efter alt at dømme en forudsætning for vækst, og det antages derfor at hvis målet om vækst opfyldes, sker det i en eller anden grad i sammenhæng med øget transport. Derudover er det blevet påvist at bedre muligheder for transport og større fremkommelighed i sig selv medfører mere transport. Det samme gør øget velstand.

Miljøeffekterne af transport omfatter både lokale og globale miljøpåvirkninger. Transportsektoren står for en stadigt stigende andel af den danske CO₂-udledning, og en fortsat stigning af transportarbejdet vil opretholde denne tendens. Ligeledes er der andre udledninger, som påvirker natur og miljø på lokalt og regionalt niveau, i form af NO_x-, SO₂- og CO-udledninger, som påvirker luftkvaliteten, og kan udvaskes til jord og vand. Derudover genererer trafikken støj og vibrationer, som kan

påvirke det lokale miljø. Også selve tilstedeværelsen og anlæggelsen af infrastrukturanlæg kan påvirke miljøet og naturen på lokalt niveau.

En udbredelse af den digitale infrastruktur, og dermed muligheder for at interagere uden behov for fysisk transport er blevet anset som en mulighed for at nedbringe transportmængden, men der er endnu ikke fundet indikationer på at brugen af IKT har kunnet erstatte fysisk transport i en grad der nedbringer transportarbejdet.

Nogle elementer kan afbøde de negative effekter af transporten, og stadig give de samme bidrag til den økonomiske vækst. Effektivitetsgevinster, primært i forbindelse med ITS kan medføre at den samme transport kan udføres på en smartere måde, og dermed påvirke miljøet mindre. Bedre og mere målrettet kollektiv trafik kan ligeledes medvirke til at møde transportbehovet med en mindre miljøbelastning. Omfanget af disse afbødende effekter må dog forventes at være begrænset.

Det er desuden en målsætning i planlægningen at transporten skal foregå med alternative brændsler. Dette kan påvirke udledningen til luften, særligt i forhold til mængden af drivhusgasser. En løsning af disse miljøproblemer ved hjælp af alternative brændsler er principielt mulig, men vanskelig at indføre over en så kort årrække, og er særligt afhængig af eksterne faktorer, herunder lovgivning på nationalt niveau og markedets udvikling, samt befolkningens vilje til handling på området. Derudover er det ikke alle trafikens miljøproblemer der kan afhjælpes med dette teknologiske fiks. Alt i alt vurderes det, at selvom nogle af miljøproblemerne kan mindskes ad denne vej, vil der stadig være betydelige miljøproblemer forbundet med transporten.

Endelig skal det påpeges at målsætninger om at få en større del af de eksisterende trafikstrømme ikke fører til øgede miljøbelastninger i sig selv, idet strømmene allerede eksisterer. Dog kan det betyde at lokale miljøbelastninger bliver flyttet til Region Nordjylland fra andre steder.

Fysisk og psykisk sundhed

Som det er tilfældet med de miljømæssige påvirkninger, har transport også en række negative effekter på sundheden. En stigning i trafikmængden vil også øge disse effekter. Trafikkens emissioner, særligt partikler fra dæk og bremses samt dieselmotors udstødning, har store effekter på det menneskelige åndedrætssystem, og forekomsten af astma og allergier er stigende, hvilket i høj grad kan tilskrives trafikken. Dette er en kraftig påvirkning af folkesundheden, og både sygdomstilfælde og dødsfald som følge af den nuværende påvirkning menes at være et betragteligt antal. Støj og vibrationer kan ligeledes påvirke sundheden, idet disse påvirkninger fremkalder stress, og de dertil relaterede sygdomme.

Trafikuheld med personskade er ligeledes en påvirkning på sundheden, som er meget markant for de individer der rammes. Konsekvenserne af dette spænder over småskrammer til dødsfald. Den regionale udviklingsplan nævner muligheden for ITS som uheldsforebyggende middel.

Social bæredygtighed

Den sociale bæredygtighed i forhold til infrastrukturområdet handler om i hvor høj grad der bliver lige stor mulighed for alle for at benytte infrastrukturen – fysisk som digital.

I forhold til trafik er der i den regionale udviklingsplan mål om, at sammenhængskraften med de perifere områder skal øges, hvilket vil give bedre muligheder for transport til befolkningen i disse områder. I forhold til IKT er der mål om bredbånd til alle, hvilket ligeledes er positivt i forhold til den økonomiske bæredygtighed.

Samlet vurdering

Planlægningen for at realisere 'Det forbundne Nordjylland' er en vigtig brik i at sikre den økonomiske vækst i regionen. Dette medfører dog nogle konsekvenser på det miljømæssige område, hvor trafikken påvirker miljøet på en række områder. Konsekvensernes alvor afhænger af indsatsen for et mere miljøvenligt transportsystem. Sundhed påvirkes gennem lokale miljøpåvirkninger og uheld i betragtelig negativ retning af trafikken, mens en øget mobilitet og tilgængelighed er positivt for den sociale bæredygtighed.

Økonomisk bæredygtighed	Miljømæssig bæredygtighed	Fysisk og psykisk sundhed	Social bæredygtighed
	 Men kun hvis der gøres en kraftig indsats for at afbøde miljøbelastningerne – ellers er det 		

3.5 Globalisering – Viden om verden og viden i verden

Den regionale planlægning

Den tværgående satsning 'Globalisering' omhandler regionens rolle i en verden, der i stigende grad bliver forbundet på tværs af geografiske afstande og samfund. Dette gør sig ikke mindst gældende indenfor erhvervslivet, hvor handel og samarbejde foregår over hele verden.

Den regionale udviklingsplan lægger vægt på, at regionens erhvervsliv skal udnytte de muligheder globaliseringen medfører. Der betones, at globaliseringen både påvirker hvordan man skal relatere til omverdenen, men også hvordan man skal se sig selv. I det udadvendte perspektiv fremhæves det, at der på virksomheds- og institutionsniveau bør lægges strategier for området, deltages i internationale samarbejder og tiltrækkes ressourcer. I en mere indadskuende retning lægges der vægt på at styrke regionens kompetencer.

Sammenhæng med temaområder

Der er ikke noget sammenfald mellem indholdet i planens temaområder og planens globaliseringsstrategi.

Globaliseringen som trend påvirker erhvervslivet, og dermed hvilken arbejdskraft der er brug for ('Erhverv', 'Beskæftigelse' og 'Uddannelse'). Et andet element i en øget udveksling med omverdenen, er at 'Infrastruktur og IKT' skal understøtte denne. Endelig kan der være en påvirkning på 'Kultur' og 'Turisme'.

Sammenhæng med andre tværgående satsninger

Hvis globaliseringens muligheder skal udnyttes, nødvendiggør det den opkvalificering af regionens arbejdsstyrke, som der behandles i 'Kompetenceløft Nordjylland', ligesom forbindelse til omverdenen i form af infrastruktur også er en nødvendighed. 'Kreative alliancer' kan medvirke til at placere regionen på landkortet, men vil dog næppe have afgørende betydning.

Konsekvenser af planlægningen

Planlægningen for 'Globalisering' fokuserer på at udnytte de muligheder, som globaliseringen giver, til økonomisk vækst for regionen. Det vurderes derfor, at de konsekvenser, som en opfyldelse af planen vil medføre, er identiske med 'Konsekvenser af vækst'. Jævnfør derfor dette afsnit. Konsekvensernes størrelse afhænger derfor af, og hvor høj grad planlægningen fremmer udnyttelse af disse muligheder. Dette betyder, at følgende konsekvenser kan opstilles for globaliseringen:

Samlet vurdering

Indsatsen i forbindelse med 'Globalisering' vurderes at kunne medvirke til en økonomisk vækst, ved at give regionens erhverv øgede forretningsmuligheder. Denne økonomiske vækst medfører øgede miljøbelastninger, og i forbindelse med globalisering vil især transport af mennesker og varer øges. Den afledte velstand giver både muligheder og trusler på sundhedsområdet. Det fremgår ikke, at planlægningen vil påvirke fordelingen af væksten.

Økonomisk bæredygtighed	Miljømæssig bæredygtighed	Fysisk og psykisk sundhed	Social bæredygtighed
			

3.6 Strategiske alliancer – Nye former for offentligt-privat samarbejde

Den regionale planlægning

'Strategiske alliancer' dækker over forskellige former for samarbejde, hvor det offentlige og private samarbejder om fælles mål, eller hvor det offentlige faciliterer et samarbejde mellem forskellige aktører. Regionens opgave her er at indgå i sådanne samarbejder, eller gøre institutioner eller private virksomheder opmærksomme på muligheder for givtigt samarbejde.

Sammenhæng med andre tværgående satsninger

'Strategiske alliancer' kan støtte planlægningen på de andre områder, ved at sikre at der arbejdes hen mod de samme mål på de givne områder. Transportområdet er specifikt nævnt som et indsatsområde, i overensstemmelse med planlægningen i 'Det forbundne Nordjylland', ligesom der bør samarbejdes i forbindelse med de 'Kreative alliancer', hvilket også er behandlet.

Konsekvenser af planlægningen

Idet planlægningen for dette område i den regionale udviklingsplan har til formål at understøtte og fremme andre områder, vurderes der ikke at være særskilte konsekvenser for denne tværgående satsning. Konsekvenserne fremkommer i forbindelse med de andre satsningsområder, i de tilfælde hvor 'Strategiske alliancer' har medvirket til opfyldelsen af planlægningen på disse. Som sådan er vurderingen af konsekvenser indeholdt i de i det ovenstående udførte vurderinger.

4. Vurdering af temaet **Beskæftigelse**

4.1 Økonomisk bæredygtighed

Realisering af den regionale udviklingsplans intentioner på beskæftigelsesområdet vil føre til øget vækst, baseret på en antagelse om at

1. under den nuværende situation er mangel på kvalificeret arbejdskraft den største flaskehals for økonomisk vækst i Danmark. At få flere folk på arbejdsmarkedet, samt øge arbejdskraftens fleksibilitet er vigtig for økonomisk vækst
2. I den vidensøkonomi, som gradvis bliver en vigtigere del af økonomien, er den vigtigste ressource kreative og veluddannede medarbejdere. At opkvalificere arbejdskraften gennem livslang uddannelse kan forbedre regionens konkurrenceevne.

Planlægningen for beskæftigelse vurderes derfor at føre til økonomisk vækst, hvilket da også er et af de vigtigste mål for den regionale udviklingsstrategi som sådan.

Økonomisk bæredygtighed	
Opfyldelsen af mål og realiseringen af initiativer for beskæftigelsen i Region Nordjylland vurderes at bidrage til økonomisk vækst	
Miljøfaktor	
Materielle goder	Opfyldelsen af mål og realiseringen af initiativer for beskæftigelsen i Region Nordjylland vurderes at bidrage til økonomisk vækst

4.2 Miljømæssig bæredygtighed

Planlægningen for fremtid beskæftigelse har ikke i sig selv nogen indflydelse på den miljømæssige bæredygtighed. Indirekte har ændringer i beskæftigelsen miljømæssige konsekvenser qua sin rolle i den økonomiske vækst. Disse konsekvenser er behandlet i forbindelse med temaet 'Erhverv'. Derudover er den øgede mobilitet for arbejdsstyrken et centralt element i forhold til at fremme den økonomiske vækst, mens det samtidig har miljø-mæssige konsekvenser. Dette vil blive behandlet under et i forbindelse med temaet infrastruktur og IKT.

Miljømæssig bæredygtighed
Ændringer i beskæftigelsen påvirker miljøet gennem sin effekt på væksten. Vækstens miljømæssige konsekvenser er behandlet i temaet 'Erhverv'.

4.3 Fysisk og psykisk sundhed

I forhold til befolkningens fysiske og psykiske sundhed kan strategien for beskæftigelse føre til forskellige effekter. Der er tale om, at arbejdsstyrken skal være fleksibel, fagligt og geografisk mobil, blive længere på arbejdsmarkedet, være i konstant udvikling og generelt yde mere. De øgede krav kan både ses i et negativt og et positivt lys. Det kan give større muligheder for et udfordrende og varierende arbejdsliv, ligesom

nogle af aspekterne kan give større frihed i den enkeltes arbejdsliv, men på den anden side kan det også opleves som et voksende pres, hvad der kan forværre allerede udbredte problemer omkring stress.

Hvis intentionerne omkring øget kompetenceudvikling realiseres rummer det muligheder for skabelsen af job med et mere varieret jobindhold, der alt andet lige vil skabe nogle mere interessante arbejdspladser. Endvidere vil et løft i arbejdskraftens uddannelsesniveau kunne bidrage til et mere udfordrende og varierende arbejdsindhold. Dette vil have en positiv effekt på arbejdskraftens psykiske og fysiske sundhed i det omfang medarbejdere og ansættelsesstederne evner at håndtere stress-udfordringerne. Omvendt, hvis de nuværende tendenser og følger af øget pres på arbejdsstyrken fremskrives, er det dog en meget reel frygt, at de negative, stress-relaterede effekter vil overskygge de positive effekter. Stress kan føre til en række følgesygdomme af både psykisk og fysisk karakter.

Det kan forventes at begge effekter vil forekomme i fremtiden, og der kan således ikke tegnes et entydigt billede af konsekvenser af den regionale udviklingsplan, eller gives en nærmere vurdering af omfanget af de positive og negative effekter i forhold til hinanden.

Fysisk og psykisk sundhed	
Fare for stress og nedslidning på grund af øget pres på arbejdsstyrken Større muligheder for 'selvrealisering'	
Miljøfaktor	
Befolkningen Menneskers sundhed	Fare for stress og nedslidning på grund af øget pres på arbejdsstyrken Større muligheder for selvrealisering

4.4 Social bæredygtighed

Beskæftigelse har store sociale implikationer, og den regionale udviklingsplan kan have både negative og positive effekter. Ifølge planen skal der arbejdes for at fremtidige arbejdspladser afspejler en diversificeret befolkning bedre, hvilket er et skridt i retning af mere lige muligheder for alle. Generelt er øgede muligheder for beskæftigelse positivt i forhold til den sociale bæredygtighed.

Desuden tales der specifikt om at bringe 'svage grupper' ind på arbejdsmarkedet, altså grupper der af den ene eller anden grund ellers er faldet uden for arbejdsmarkedet. Dette må overvejende antages at have positive konsekvenser, hvis det lykkedes at skabe passende rum og muligheder for disse grupper. Det vurderes overordnet, at initiativer for at tage hånd om disse problemer kan forventes at have en positiv effekt.

Der er en risiko for at øget pres på arbejdsmarkedet og særligt på højtuddannede, som skal yde mere for at drive den økonomiske vækst, kan føre til en stratifikation i et 'a- og b-hold', hvor arbejdsmuligheder og -forhold er betydeligt bedre for højtuddannede og vidensarbejdere, mens lavtuddannede sækker bagud. Det er ikke umiddelbart muligt at vurdere risikoen for dette.

Social bæredygtighed	
Mere lige muligheder	
Miljøfaktor	
Befolkningen	Mere lige muligheder Nye muligheder for svage grupper Risiko for stratifikation

4.5 Planlagte foranstaltninger

Det anbefales på baggrund af miljøvurderingsarbejdet, at arbejdsmiljøet prioriteres i den regionale planlægning, for at afbøde risikoen for stress samt med henblik på at skabe mere rummelige arbejdspladser i forhold til at opnå en mere diversificeret arbejdsstyrke og få de svage grupper ind på arbejdsmarkedet.

4.6 Samlet vurdering, Beskæftigelse

Den regionale planlægning for beskæftigelse vurderes i høj grad at kunne bidrage til regionens vækst. På det miljømæssige område er der ikke nogen miljømæssige konsekvenser af beskæftigelsen i sig selv, men qua sin rolle den økonomiske vækst er den medvirkende til nogle effekter. Dette behandles under andre temaer.

På det sundhedsmæssige område indebærer det øgede pres på arbejdsstyrken en risiko for stressrelaterede sygdomme, men dog også en mulighed for et bedre arbejdsliv, med tilsvarende positive sundhedsmæssige effekter. På det sociale område er der potentielt en række blandede effekter, både af positiv og negativ karakter.

Både på det sociale og det sundhedsmæssige område er det ikke muligt at vurdere om de reelle konsekvenser samlet set bliver positive eller negative. Det skal dog understreges at de konkrete tiltag og implementeringen kan medvirke til at afbøde de negative effekter og fremme de positive.

Økonomisk rentabilitet	Miljømæssig bæredygtighed	Fysisk og psykisk sundhed	Social bæredygtighed
		 	

5. Vurdering af temaet Natur og miljø

5.1 Økonomisk bæredygtighed

Planlægningen for natur og miljø medfører at der i nogle tilfælde vil være begrænsninger på brugen af det åbne land. I nogle tilfælde vil det betyde at erhvervslivets muligheder begrænses, hvilket kan begrænse den økonomiske vækst. Indirekte understøtter planlægningen for natur og miljø økonomisk vækst i forbindelse med planlægningen i andre temaer: Regionens natur er en vigtig forudsætning i planlægningen af temaet 'Turisme og oplevelsesøkonomi'. Dette understøttes af planlægningen i dette tema, hvor der er en del vægt på benyttelse af naturen.

Derudover fremføres det, at øget opmærksomhed omkring miljøforhold og bæredygtig udvikling kan være en faktor i øget vækst, idet det kan blive en niche for regionens virksomheder. De miljømæssige konsekvenser af en eventuel vækst vil ikke blive behandlet her, men i forbindelse med temaet 'Erhverv'.

Økonomisk bæredygtighed	
Planlægningen for natur og miljø kan i nogle tilfælde begrænse den økonomiske vækst	
Miljøfaktor	
Materielle goder	Planlægningen for natur og miljø kan i nogle tilfælde begrænse den økonomiske vækst

5.2 Miljømæssig bæredygtighed

Planlægningen for naturen i Region Nordjylland har, som nævnt ovenfor, en stærk relation til turismen. Planlægningen omhandler friluftsliv og rekreation for turister og befolkningen i regionen, herunder tilgængeligheden for alle samfundsgrupper i regionen. Derudover er der i mindre grad fokus på benyttelse af kulturtilbud, og overnatningsmuligheder og oplevelsesøkonomi. Endelig behandles også andre anvendelser af det åbne land, som bosætning og landbrug. Den brug af naturen der lægges op til vil have miljømæssige konsekvenser.

Befolkningens brug af natur og kultur kan føre til pres og slid, som mindsker kvaliteten af disse – jo mere naturen bruges, jo mere slides den. Påvirkningen afhænger af hvor meget disse tilbud benyttes, og på hvilken måde dette foregår. Presset på naturen opstår idet flere mennesker vil færdes og opholde sig i naturen, ligesom der lægges op til at der kan oprettes faciliteter i eller i forbindelse med naturområder. Disse former for brug af naturen kan både føre til en fysisk indskrænkelse af naturområderne, og at balancen i disse forrykkes. Både mindskede naturarealer og påvirkning af kredsløbene og dyrs og planter naturlige tilstand mindsker den biologiske mangfoldighed, og biotopernes evne til at understøtte dyre- og planteliv.

Planlægningen for benyttelse af naturen står i en vist grad i modsætning til et andet mål i planlægningen, beskyttelse af naturen, og det er

nødvendigt at sikre en balance mellem disse hensyn. Denne overvejelse fremgår da også af planlægningen for natur og miljø. I den sammenhæng omhandler planlægningen bevaring af de eksisterende værdier i regionen, primært i forhold til natur-, landskabs- og kulturaktiver, samt at sikre en sammenhæng i regionens natur. Derudover er der en række forslag til forbedringer af natur, landskab og kultur, samt fokus på hvordan landbruget kan foregå i bedre balance med natur og miljø. Disse elementer i planlægningen vil, isoleret set, resultere i en forbedring af naturforhold – øget biologisk mangfoldighed og bedre vilkår for fauna og flora. Sammen med tiltagene på miljøområdet vil dette føre til bedre miljø på det lokale niveau, altså mere ren jord, luft og vand. Endelig vil landskab og kulturarv blive positivt påvirket af en realisering af den regionale udviklingsplans hensigter og tiltag. Det skal her bemærkes at planlægningen i forbindelse med natur- og miljøbeskyttelse i mange tilfælde afhænger af planlægning på andre niveauer end det regionale, for eksempel i forbindelse med Natura 2000 og vandmiljøplanen.

Spørgsmålet er hvilken balance der findes mellem benyttelse og beskyttelse af regionens natur og miljø. Begge intentioner er til stede i den regionale udviklingsplan, ligesom det fremhæves at der ønskes en balance. Det vurderes her at det er muligt at tilgodese begge ting, men at dette ikke nødvendigvis vil ske, uden en indsats på området. Den samlede vurdering bygger på antagelsen at denne indsats vil blive gjort. Uden denne vil påvirkningen på miljøet blive betydelig mere negativt.

Miljømæssig bæredygtighed	
Det vurderes, at hvis den forudsatte balance mellem benyttelse og beskyttelse opnås, vil planlægningen medføre en øget miljømæssig bæredygtighed	
Miljøfaktorer	
Landskab	Bevaring og udvidelse af landskabelige herligheder og nationalparker medfører smukkere landskaber Øget benyttelse kan føre til slid
Den biologiske mangfoldighed Fauna Flora	Bevaring og udvidelse af naturområder vil give bedre forhold for dyre- og planteliv Øget brug af naturområder vil indskrænke og/eller påvirke biotoperne
Luft Vand Jordbund	Lokalt vil bevaring og udvidelse af naturområder føre til bedre miljø Det lokale miljø kan blive påvirket ved øget aktivitet i nærheden af eller i naturområder

5.3 Fysisk og psykisk sundhed

Som nævnt i forbindelse med den miljømæssige bæredygtighed tager den regionale udviklingsplan blandt andet sigte på at gøre benyttelse af naturen lettere og mere udbredt, for eksempel gennem en regional struktur for friluftsliv. Dette vil give flere og bedre muligheder for befolkningen for at benytte naturen til forskellige formål, hvilket har en positiv effekt på folkesundheden, ved at fremme et mere aktivt liv.

Fysisk og psykisk sundhed	
Planlægningen kan give øgede muligheder for et mere aktivt liv, hvilket medfører en bedre sundhedstilstand	
Miljøfaktor	
Befolkningen Menneskers sundhed	Øget brug af fritidsaktiviteter kan medføre forbedret folkesundhed

5.4 Social bæredygtighed

De nævnte øgede muligheder for adgang til naturen er positive for den sociale bæredygtighed, såfremt mulighederne bliver tilgængelige for større dele af befolkningen.

Social bæredygtighed	
Planlægningen kan give befolkningen bedre adgang til naturen	
Miljøfaktor	
Befolkningen	Flere muligheder for og tilbud om fritidsaktiviteter og rekreative muligheder, i form af benyttelse af natur-, landskabs- og kulturattraktioner
Kulturarv	Vægt på bevaring og udvidelse af kulturværdier Øget benyttelse kan føre til slid

5.5 Planlagte foranstaltninger

Balancen mellem benyttelse og beskyttelse af naturen er, som nævnt i forbindelse med den miljømæssige bæredygtighed, vigtig i forhold til hvilke konsekvenser den regionale udviklingsplan vil have på dette område. Vurderingen er som sagt lavet på baggrund af en antagelse om, at der tages de nødvendige skridt for at opnå denne balance.

Foranstaltninger for at opnå dette er i nogen grad inkluderet i den regionale udviklingsplan, på et generelt niveau, og i nogle tilfælde mere konkret, for eksempel i forhold til økologisk landbrug.

Det er vigtigt at disse hensyn indtænkes i den faktiske udmøntning af planerne, således at de positive effekter maksimeres, mens de negative effekter mindskes, for eksempel ved at nye faciliteter i naturområder udformes på en sådan måde at de påvirker de eksisterende kredsløb mindst muligt.

Det anbefales således, at der på lokalt niveau i forbindelse med enkelte projekter overvejes hvordan påvirkningerne kan optimeres, og for det andet at der løbende foregår en koordinering på regionalt niveau, der sikrer at den samlede udvikling ikke overgår hvad regionens natur, miljø og befolkning kan bære.

Dette gør sig ikke bare gældende i forhold til overvejelserne omkring benyttelse af naturen, men mere bredt i forhold til alle elementer i den

regionale udviklingsplan, der har potentielle miljøskadelige virkninger. Dermed skal der opnås en balance mellem beskyttelse og benyttelse, ikke bare af naturområder, men af natur og miljø generelt.

5.6 Samlet vurdering, Natur og miljø

Planlægningen for natur og miljø kan i nogle tilfælde begrænse den økonomiske vækst, men støtter dog andre brancher, særligt turisme og oplevelsesøkonomi.

Planlægningen indeholder elementer der medfører forbedringer af natur og miljø i regionen, gennem bevaring og bedre sammenhæng i naturområderne, samt forebyggelse af forurening. Samtidig lægges der også op til en øget brug, som vil medføre belastninger af natur og miljø. Konsekvenserne for den miljømæssige bæredygtighed afhænger om der findes en forsvarlig balance mellem benyttelse og beskyttelse af natur og miljø. Der er her antaget at de nødvendige skridt for dette vil blive taget. Hvis dette ikke sker, kan da negative påvirkninger af den miljømæssige bæredygtighed blive store.

Gennem øgede muligheder for friluftsliv kan sundheden forbedres. Øget adgang til naturområder er positivt for den sociale bæredygtighed.

Økonomisk rentabilitet	Miljømæssig bæredygtighed	Fysisk og psykisk sundhed	Social bæredygtighed
			

6. Vurdering af temaet Erhverv

Temaet 'erhverv' i den regionale udviklingsplan kan kaldes et centralt tema, idet der er en stærk forbindelse til den regionale erhvervsudviklingsstrategi, som er det andet af regionens vigtige plandokumenter. Den regionale erhvervsudviklingsstrategi og temaet i den regionale udviklingsplan deler visionen for erhvervsudviklingen i Region Nordjylland, og indholdet i den regionale udviklingsplan i form af mål og initiativer bygger i meget høj grad på den regionale erhvervsudviklingsstrategi.

I den regionale udviklingsplan har erhvervsudviklingen ligeledes en central rolle, og således er der i samtlige temaer og 'tværgående satsningsområder' elementer der bidrager til den regionale vækst. Det drejer sig om:

- Turisme og oplevelsesøkonomi: Turisme og oplevelsesøkonomi som brancher med vækstpotentiale
- Natur og miljø: Understøttelse af mulighederne for turisme ved at benytte naturen
- Infrastrukturen og IKT: Infrastruktur og IKT's betydning for erhvervsudviklingen, samt potentialet for regionen til at fremme sine styrkepositioner indenfor ITS og teknologi relateret til klimaændringer
- Beskæftigelse: Nødvendigheden af at arbejdsstyrken kan møde erhvervslivets efterspørgsel hvis fortsat udvikling skal finde sted i regionen
- Uddannelse: I tæt sammenhæng med beskæftigelse planlægges der for at hæve kompetenceniveauet
- Kultur: Kulturelle tilbud skal understøtte turismen

I og med at vækst-aspektet er så centralt i den regionale udviklingsplan kan man argumentere for at det ikke kan tilskrives til et specifikt tema. Det er dog valgt her, idet temaet 'erhverv' er det mest oplagte sted at behandle effekterne af vækst. Det vil sige at for alle 4 bundlinier vurderes effekterne af vækst og erhvervsudvikling under dette tema, selvom det er elementer fordelt over hele den regionale udviklingsplan der tilsammen medfører denne vækst. Behandlingen af erhvervstemaet samler dermed op på mål og tiltag indeholdt forskellige steder i den regionale udviklingsplan, såfremt de har relevans for enten erhverv i sig selv eller økonomisk vækst generelt.

6.1 Økonomisk bæredygtighed

Opfyldelse af planlægningen for erhverv i den regionale udviklingsplan er ensbetydende med økonomisk vækst, idet '*vækst og fremgang*' er centrale elementer i denne planlægning. Dette skal ske gennem fremme af innovationskraft og evnen til at udnytte de muligheder, som det globale marked åbner.

Derudover bliver udviklingen understøttet af en række tiltag under de resterende temaer. Disse er nævnt i forbindelse med behandlingen af disse temaer i nærværende miljøvurdering, og inkluderer for eksempel infrastrukturens rolle i at sikre mobilitet, og initiativer på uddannelses- og

beskæftigelsesområdet som skal være med til at opkvalificere arbejdskraften og opfylde efterspørgslen på området. I den regionale erhvervsudviklingsstrategi er der specificeret syv indsatsområder, blandt andre 'regionalt innovationsmiljø' og 'stærke klynger', som ligeledes på forskellige områder skal medvirke til erhvervsudviklingen. Disse er i vid udstrækning sammenfaldende med indholdet i den regionale udviklingsplans erhvervstema.

Økonomisk bæredygtighed	
Økonomisk vækst på baggrund af initiativer omkring innovation og globalisering, understøttet af initiativer i andre af den regionale udviklingsplans temaer, samt i den regionale erhvervsudviklingsstrategi	
Miljøfaktor	
Materielle goder	Økonomisk vækst på baggrund af initiativer omkring innovation og globalisering, understøttet af initiativer i andre af den regionale udviklingsplans temaer, samt i den regionale erhvervsudviklingsstrategi

6.2 Miljømæssig bæredygtighed

De miljømæssige konsekvenser vurderes på to niveauer i dette tema. For det første vurderes de konsekvenser der kommer direkte af erhvervslevets udvikling i regionen. Derudover behandles de miljømæssige konsekvenser af den økonomiske vækst i en bredere forstand, jævnfør ovenstående om rationalet for at samle de vækstrelaterede emner under dette tema.

De miljømæssige konsekvenser af den ønskede erhvervsudvikling i sig selv afhænger af hvilken påvirkning planlægningen vil have dels på vækstens størrelse og dels erhvervsstrukturen. Det foreslås i den regionale udviklingsplan at der bygges videre på de eksisterende styrkepositioner i Nordjylland, som til en vis grad består af traditionelle industrier, som har en række direkte miljøbelastninger. Samtidig lægges der op til at væksten skal opnås gennem innovation, hvilket kan betyde at der lægges mere vægt på udvikling og service, som generelt har mindre miljøbelastninger. De direkte miljøkonsekvenser afhænger altså i høj grad af hvordan væksten kommer til at foregå. Ved stigning i produktionen vil der være tale om ressourceforbrug og udledninger, hvoraf nogle af disse vil foregå lokalt og derfor have en umiddelbar effekt på miljøet i regionen. Det kan dog antages, at selvom produktionen ikke foregår i Region Nordjylland, vil disse belastninger stadig forekomme, blot andre steder i verden.

På det mere overordnede niveau er der en generel sammenhæng mellem vækst og miljøbelastning. Økonomisk vækst betyder mere velstand og øger købekraften, hvilket øger forbruget. Forbrug medfører miljøbelastninger i forbindelse med produktion, brug og afskaffelse. Som det er nævnt ovenfor vil alle disse miljøbelastninger ikke nødvendigvis finde sted i Nordjylland, men er ikke desto mindre skadelige for miljøet. Det gør sig naturligvis også gældende at nogle typer forbrug er mere skadelige end andre; der er således en tendens til at mindre belastende

forbrugstyper som service og oplevelser udgør en større del af forbruget end tidligere. Dog er det ikke sandsynligt at forbruget af materielle goder ikke også stiger, ligesom der i øvrigt også er miljøbelastninger forbundet med service og oplevelser. Transportforbruget stiger også med velstanden. Dette er behandlet under temaet 'infrastruktur'.

Et af de mulige vækstområder er i den regionale udviklingsplan og den regionale erhvervsudviklingsstrategi er at udnytte øget interesse i og efterspørgsel efter miljørigtige og bæredygtige teknologier. Potentielt vil det medvirke til at nedsætte miljøbelastningen både regionalt og globalt.

Miljømæssig bæredygtighed	
Væksten i erhvervslivet i Nordjylland fører til øgede miljøbelastninger, afhængig af vækstens karakter Øget velstand i forbindelse med økonomisk vækst medfører øgede miljøbelastninger	
Miljøfaktorer	
Den biologiske mangfoldighed Fauna Flora	Påvirkning gennem påvirkning af det lokale miljø, hvis der forekommer vækst i produktionsorienterede erhverv Belastninger af lokalmiljø grundet øget forbrug (forekommer ikke nødvendigvis i Region Nordjylland)
Luft Vand Jordbund	Emissioner, hvis der forekommer vækst i produktionsorienterede erhverv Belastninger på grund af udledninger i forbindelse med øget forbrug (forekommer ikke nødvendigvis i Region Nordjylland)
Klimatiske faktorer	Emissioner, hvis der forekommer vækst i produktionsorienterede erhverv Øgede udledninger grundet øget forbrug

6.3 Fysisk og psykisk sundhed

Erhvervsudviklingens indvirkning på folkesundheden hænger sammen med arbejdskraftens rolle på arbejdsmarkedet. Dette er behandlet under temaet Beskæftigelse

Derudover giver den økonomiske vækst som nævnt anledning til større velstand. Dette kan forbedre sundhedstilstanden, idet større velstand giver bedre muligheder for at forebygge og helbrede sygdomme. Forebyggelse kan for eksempel ske gennem kampagner eller bedre faciliteter, der understøtter et mere aktivt liv.

Omvendt har velstanden i de vestlige lande medført en lang række livsstilssygdomme, som de senere år har været stigende problemer. Fortsættes denne tendens vil konsekvenserne for sundhedstilstanden kunne blive negative i stedet. Det er ikke muligt at vurdere hvilken af disse tendenser der vil blive dominerende.

Fysisk og psykisk sundhed	
Flere ressourcer kan betyde bedre muligheder for at fremme sundheden, men øget velstand kan føre til flere livsstilssygdomme. Det er ikke muligt at vurdere om de samlede konsekvenser bliver positive eller negative	
Miljøfaktor	
Befolkningen Menneskers sundhed	Flere ressourcer kan betyde bedre muligheder for at fremme sundheden, men øget velstand kan føre til flere livsstilssygdomme. Det er ikke muligt at vurdere om de samlede konsekvenser bliver positive eller negative

6.4 Social bæredygtighed

Den sociale bæredygtighed relaterer til visionens hensigt om en 'balanceret' udvikling. Vækst i sig selv påvirker ikke den sociale bæredygtighed, men fordelingen af væksten gør. Den regionale udviklingsplan og den regionale udviklingsstrategi lægger vægt på at udviklingen naturligt skal foregå med inklusion af yderområderne. Dette giver øgede muligheder i disse områder, og er dermed positivt for den sociale bæredygtighed.

Social bæredygtighed	
Fremme af en balanceret vækst er positivt for den sociale bæredygtighed	
Miljøfaktor	
Befolkningen	Fremme af en balanceret vækst er positivt for den sociale bæredygtighed

6.5 Planlagte foranstaltninger

Der indgår ikke videre foranstaltninger i planlægningen, idet den regionale udviklingsplan i temaet Erhverv fokuserer på erhvervsudvikling og ikke på afledte konsekvenser af denne.

På denne baggrund anbefales det her, at der på sundhedsområdet gøres en indsats for at forebygge livsstilssygdomme, således at de negative sundhedseffekter af øget velstand kan undgås. Særligt idet nogle problemstillinger er langt lettere at forebygge, for eksempel gennem motion og bedre kost, end at kurere eller symptombehandle efterfølgende. Motionsaspektet er til dels understøttet af den regionale planlægning for benyttelse af naturen.

Med hensyn til miljøet kunne det være hensigtsmæssigt at arbejde med at mindske miljøbelastningerne fra regionens virksomheder, i forhold til forbrug af råstoffer og udledning, ligesom der i den forbindelse kan tages hensyn til hvilke recipienter der belastes.

Mere overordnet bør der arbejdes for en afkobling mellem vækst/forbrug og miljøbelastning. Dette er en meget omfattende opgave, og kan på ingen måde begrænses til det regionale niveau. Men regionen kan godt

bidrage til dette, ved for eksempel at fremme og selv at vælge mere miljørigtige løsninger til de opgaver der varetages i regionen, og fremme de private borgeres viden på området og mulighed for selv at gøre noget.

6.6 Samlet vurdering, Erhverv

Planlægningen indeholdt dels i dette tema samt relaterede emner andre steder i den regionale udviklingsplan og i den regionale erhvervsudviklingsstrategi vurderes at kunne medvirke til at skabe økonomisk vækst.

Miljøet belastes af den planlagte vækst, gennem den derved øgede velstand, som skaber mere forbrug og derved mere miljøbelastning i forbindelse med opfyldelsen af dette. Dette skaber generelt øgede miljøbelastninger. Herudover vil væksten i regionens erhverv i sig selv ligeledes bidrage til dette, afhængig af hvilken type erhverv der kommer til at bære væksten.

Folkesundheden kan både blive påvirket positivt og negativt, afhængig af hvorvidt den øgede velstand bruges til behandling og forebyggelse af sygdomme eller til at underbygge en livsstil der fremmer dårligt fysisk og psykisk helbred. Fokus på en balanceret udvikling i forhold til regionens områder er positivt for den sociale bæredygtighed.

Det er vigtigt at understrege at der er nogle elementer i den regionale udviklingsplan, der har et potentiale for at mindske de negative miljømæssige konsekvenser. Bæredygtighed indgår hovedsageligt i planlægningen næsten udelukkende som en niche med udviklingsmuligheder for dele af det nordjyske erhvervsliv. Mens dette kan medføre økonomiske gevinster, sikrer det ikke en bred integration af bæredygtighedens principper i regionens udvikling. Bredere gevinster kunne opnås ved en integration af bæredygtighed og brug af den 4-dobbelte bundlinie generelt i erhvervsudviklingen, med henblik på at arbejde hen imod økonomisk vækst med mindre miljøbelastninger.

Økonomisk rentabilitet	Miljømæssig bæredygtighed	Fysisk og psykisk sundhed	Social bæredygtighed
			

7. Vurdering af temaet Infrastruktur og IKT

7.1 Økonomisk bæredygtighed

Infrastruktur, det være sig fysisk eller digital, er et centralt element i økonomisk vækst, idet mobilitet er nødvendigt for at markedet kan udføre transaktioner. Mobilitet er ikke kun vigtigt for varer og råstoffer, også arbejdskraft og informationer skal kunne bevæge sig rundt. I takt med at økonomien i regionen bliver mere og mere baseret på de tertiære erhverv frem for de primære og sekundære, bliver netop medarbejders og informationens bevægelsesfrihed vigtigere. Jo højere mobilitet der er, jo bedre er muligheden for at det rigtige match kan findes mellem ansat og arbejdsgiver, kunde og sælger og så videre. Derfor vurderes planlægningen for infrastruktur og IKT i den regionale udviklingsplan at fremme den økonomiske vækst.

I et mere afgrænset perspektiv i forhold til de offentlige budgetter kan etableringen og vedligeholdelse af mere og bedre infrastruktur medføre omkostninger, mens initiativerne omkring kollektiv trafik kan medføre besparelser.

Økonomisk bæredygtighed	
Opfyldelsen af mål og realiseringen af initiativer for infrastruktur og IKT i Region Nordjylland vurderes at bidrage til økonomisk vækst	
Miljøfaktor	
Materielle goder	Opfyldelsen af mål og realiseringen af initiativer for infrastruktur og IKT i Region Nordjylland vurderes at bidrage til økonomisk vækst. Omkostninger til etablering og vedligeholdelse Besparelser på omlægninger af kollektiv trafik

7.2 Miljømæssig bæredygtighed

Infrastruktur og transport kan have stor indflydelse på miljøet. Planlægningen for dette område i den regionale udviklingsplan inkluderer en indsats for at udvide og forbedre den trafikale infrastruktur i regionen, med henblik på at forbedre mobiliteten. Dette vil, som behandlet i det ovenstående betyde økonomisk vækst. Udover de økonomiske effekter af væksten har denne også nogle miljømæssige effekter, nemlig øget produktion og forbrug, men også øget transport. Effekterne af produktion og forbrug vil blive behandlet under temaområdet 'Erhverv', mens transportens effekter behandles her.

Øget transport er en forudsætning for vækst, og det antages derfor at hvis målet om vækst opfyldes, sker det i en eller anden grad i sammenhæng med øget transport. Derudover er det blevet påvist at bedre muligheder for transport og større fremkommelighed i sig selv medfører mere transport. Det samme gør øget velstand.

Miljøeffekterne af transport omfatter både lokale og globale miljøpåvirkninger. Transportsektoren står for en stadigt stigende andel af den danske CO₂-udledning, og en fortsat stigning af transportarbejdet vil

opretholde denne tendens. Ligeledes er der andre udledninger, som påvirker natur og miljø på lokalt og regionalt niveau, i form af NO_x-, SO₂- og CO-udledninger, som påvirker luftkvaliteten, og kan udvaskes til jord og vand. Derudover genererer trafikken støj og vibrationer, som kan påvirke det lokale miljø. Også selve tilstedeværelsen og anlæggelsen af infrastrukturanlæg kan påvirke miljøet og naturen på lokalt niveau.

En udbredelse af den digitale infrastruktur, og dermed muligheder for at interagere uden behov for fysisk transport er blevet anset som en mulighed for at nedbringe transportmængden, men der er endnu ikke fundet indikationer på at brugen af IKT har kunnet erstatte fysisk transport i en grad der nedbringer transportarbejdet.

Nogle elementer kan afbøde de negative effekter af transporten, og stadig give de samme bidrag til den økonomiske vækst. Effektivitetsgevinster, primært i forbindelse med ITS kan medføre at den samme transport kan udføres på en smartere måde, og dermed påvirke miljøet mindre. Bedre og mere målrettet kollektiv trafik kan ligeledes medvirke til at møde transportbehovet med en mindre miljøbelastning. Omfanget af disse afbødende effekter må dog forventes at være begrænset. Forskning indenfor brændselscelleområdet nævnes også, men resultaterne af dette er endnu usikkert, og ligger under alle omstændigheder et langt stykke ude i fremtiden.

Endelig skal det påpeges at målsætninger om at få en større del af de eksisterende trafikstrømme ikke fører til øgede miljøbelastninger i sig selv, idet strømmene allerede eksisterer. Dog kan det betyde at lokale og regionale miljøbelastninger bliver flyttet til Region Nordjylland fra andre områder.

Miljømæssig bæredygtighed	
Ændringer i transportarbejdet påvirker miljøet gennem sin effekt på lokale og globale miljøfaktorer Derudover medvirker det til økonomisk vækst, der også har andre effekter miljømæssige konsekvenser, udover transport. Disse er behandlet under temaet 'Erhverv'.	
Miljøfaktorer	
Landskab	Infrastrukturanlæg kan ødelægge det visuelle indtryk af og sammenhængen i landskabet
Den biologiske mangfoldighed Fauna Flora	Påvirkes af trafikens effekter på det lokale miljø, i form af emissioner og støj/vibrationer, og infrastrukturanlæg i habitaterne
Luft	Transporten medfører en mængde emissioner til luften; CO, SO ₂ , NO _x og partikler
Vand Jordbund	Emissionerne til luften kan udvaskes til jord og vand. For eksempel kan SO ₂ -emissioner føre til forsurening af søer
Klimatiske faktorer	CO ₂ -udledninger påvirker den globale opvarmning

7.3 Fysisk og psykisk sundhed

Som det er tilfældet med de miljømæssige påvirkninger, har transport også en række negative effekter på sundheden. En stigning i trafikmængden vil også øge disse effekter.

Trafikkens emissioner, særligt partikler fra dæk og bremses samt dieselbilers udstødning, har store effekter på det menneskelige åndedrætssystem, og forekomsten af astma og allergier er stigende, hvilket i høj grad kan tilskrives trafikken. Dette er en kraftig påvirkning af folkesundheden, og både sygdomstilfælde og dødsfald som følge af den nuværende påvirkning menes at være et betragteligt antal. Støj og vibrationer kan ligeledes påvirke sundheden, idet disse påvirkninger fremkalder stress, og de dertil relaterede sygdomme.

Trafikuheld med personskaade er ligeledes en påvirkning på sundheden, som er meget markant for de individer den rammer. Konsekvenserne af dette spænder over småskrammer til dødsfald. Den regionale udviklingsplan nævner muligheden for ITS som uheldsforebyggende middel.

Fysisk og psykisk sundhed	
Påvirkning af sundheden i form af trafikens emissioner til luft samt støj og vibrationer	
Påvirkning af sundheden i form af trafikuheld	
Miljøfaktor	
Befolkningen	Påvirkning af sundheden i form af trafikens emissioner til luft samt støj og vibrationer
Menneskers sundhed	Påvirkning af sundheden i form af trafikuheld

7.4 Social bæredygtighed

Den sociale bæredygtighed i forhold til infrastrukturområdet handler om i hvor høj grad der bliver lige stor mulighed for alle for at benytte infrastrukturen – fysisk som digital.

I forhold til trafik er der i den regionale udviklingsplan mål om at sammenhængskraften med de perifere områder skal øges, hvilket vil give bedre muligheder for transport til befolkningen i disse områder. I forhold til IKT er der mål om bredbånd til alle, hvilket ligeledes er positivt i forhold til den sociale bæredygtighed.

Social bæredygtighed	
Bedre adgang til transport og IKT i de perifere områder	
Miljøfaktor	
Befolkningen	Bedre adgang til transport og IKT i de perifere områder

7.5 Planlagte foranstaltninger

Som nævnt i forbindelse med henholdsvis 'miljømæssig bæredygtighed' og 'fysisk og psykisk sundhed' kan ITS og kollektiv trafik ses som foranstaltninger, der kan nedtone de negative virkninger af stigningen i transporten. I temarapporten er der en del fokus på hvordan effekterne af klimaændringer skulle håndteres – herunder om de muligheder for erhvervsudvikling dette ville inkludere. Dette er dog ikke medtaget i selve den regionale udviklingsplan, og er derfor ikke behandlet i nærværende vurdering af planlægningens konsekvenser.

Det er svært at anbefale yderligere foranstaltninger til de påpegede problemer. Naturligvis kan man forsøge at minimere de lokale belastninger mest muligt i forbindelse med den konkrete udformning af infrastruktur. Særligt er det værd at overveje infrastrukturens belastning i forhold til sårbare natur- og miljøforhold, som fastlagt i for eksempel Natura 2000. Dette ændrer ikke ved den grundlæggende sammenhæng mellem øget trafik og øget miljøbelastning, men kan sikre det ikke er de mest sårbare recipienter der udsættes for de største belastninger. Nogle påpeger teknologisk fremskridt som en endegyldig løsning der vil kunne fjerne disse problemer. I bedste fald er dette dog en overordentlig langsigtet løsning, og det er næppe sandsynligt at alle problemer vil kunne elimineres. Dette er under alle omstændigheder ikke, som det ser ud pt. med miljøbelastningerne på både lokalt og globalt plan, en sandsynlig løsning i rette tid.

En yderligere brug af eksisterende løsninger, for eksempel mere brændstoføkonomiske biler eller mere kollektiv trafik, kunne være en farbar vej, men er løsninger der af forskellige grunde er enten vanskelige eller upopulære at indføre.

7.6 Samlet vurdering, Infrastruktur og IKT

Planlægningen for infrastruktur og IKT vurderes i høj grad at kunne bidrage til regionens økonomiske vækst. Den miljømæssige bæredygtighed påvirkes i høj grad af infrastrukturen, gennem dennes påvirkning på transportmængden. Transporten medfører emissioner, der påvirker miljøet på både globalt og lokalt niveau, hvorved naturen også påvirkes. Også infrastrukturanlæggene i sig selv påvirker naturen.

Sundhed påvirkes på to områder af trafikken; de lokale miljøpåvirkninger og trafikuheld. De lokale miljøpåvirkninger, det vil sige emissioner, støj og vibrationer, påvirker menneskers sundhed ved at forårsage stress og påvirkninger af åndedrætssystemet. Trafikuheld kan meget direkte påvirke et menneskes fysiske sundhed. En forbedret adgang til transportmuligheder og IKT i de perifere områder er positivt i forhold til den sociale bæredygtighed.

Økonomisk rentabilitet	Miljømæssig bæredygtighed	Fysisk og psykisk sundhed	Social bæredygtighed
			

8. Vurdering af temaet Kultur

8.1 Økonomisk bæredygtighed

Fremme af kulturlivet i Nordjylland har en positiv indvirkning på økonomi og omsætning i kultur-relaterede erhverv. Et større og mere varieret kulturliv kan øge omsætningen som et selvstændigt erhvervsområde. Derudover vil dette normalt medføre afledte forretningsmuligheder, for eksempel kan et stærkere kulturliv medføre mere turisme.

Desuden kan kultur spille en rolle i den bredere økonomiske udvikling, idet kultur kan betragtes som en konkurrenceparameter for lokalisering af virksomheder og tiltrækning af arbejdskraft. Derved kan et stærkt kulturliv skærpe Nordjyllands profil i konkurrence med andre regioner, danske som udenlandske. Endelig er det en mulighed at samspil mellem erhverv og kultur kan bidrage til et mere kreativt og innovativt erhvervsliv.

Økonomisk bæredygtighed	
Et stærkt kulturliv kan på forskellige måder bidrage til økonomisk vækst	
Miljøfaktor	
Materielle goder	Et stærkt kulturliv kan på forskellige måder bidrage til økonomisk vækst

8.2 Miljømæssig bæredygtighed

Et mere dynamisk kulturliv har ikke nogen umiddelbar påvirkning på miljøet. Som en faktor i økonomisk vækst, jævnfør ovenfor, kan kulturlivet siges at være medvirkende til de miljøpåvirkninger der er forbundet med vækst. Dette er behandlet under temaet 'Erhverv'.

8.3 Fysisk og psykisk sundhed

Et mere dynamisk kulturliv har ikke nogen umiddelbar påvirkning på folkesundheden.

8.4 Social bæredygtighed

Et aktivt kulturliv er positivt for den sociale bæredygtighed, idet de forskellige oplevelser og muligheder for udøvelse af dette har en positiv indflydelse på livskvaliteten. Herunder er det positivt at der også lægges vægt på, at der skal være muligheder for dette i alle områder af regionen. Kulturarvens rolle i kulturlivet kan desuden medvirke til at bevare og udvikle denne, som et element i kulturlivet.

Social bæredygtighed	
Et stærkere kulturliv har en positiv indflydelse på den sociale bæredygtighed	
Miljøfaktor	
Befolkningen	Et stærkere kulturliv har en positiv indflydelse på den sociale bæredygtighed
Kulturarv	Kulturarven kan qua sin rolle i kulturen blive mere synlig

8.5 Planlagte foranstaltninger

Der er ikke inkluderet foranstaltninger i planlægningen, men det vurderes at det ikke er nødvendigt, idet der ikke er identificeret negative påvirkninger på miljøet.

8.6 Samlet vurdering, Kultur

Et stærkt kulturliv kan medvirke til økonomisk vækst, både direkte som erhverv og indirekte ved at understøtte andre erhvervsområder. Den miljømæssige bæredygtighed og folkesundheden påvirkes ikke af planlægningen på kulturområdet. Ved at forbedre livskvaliteten bredt over regionen har en fremme af kulturen en positiv effekt på den sociale bæredygtighed.

Økonomisk rentabilitet	Miljømæssig bæredygtighed	Fysisk og psykisk sundhed	Social bæredygtighed
			

9. Vurdering af temaet Turisme og oplevelsesøkonomi

9.1 Økonomisk bæredygtighed

Temaet behandler emnerne turisme og oplevelsesøkonomi, der som brancher har en høj grad af sammenhæng og overlap. I den regionale udviklingsplans behandling af emnerne anskues turisme som en del af oplevelsesøkonomien. Under et tages der i emnerne sigte på at opnå vækst. Begge brancher har potentiale for økonomisk vækst, hvilket i den regionale udviklingsplan søges fremmet gennem øget kvalitet i regionens tilbud og en bedre markedsføring, understøttet af et øget samarbejde, også på tværs af traditionelle erhvervsgrænser. Udover sammenhængen mellem turisme og oplevelsesøkonomi er der også relationer til en række andre emner; tiltag indenfor kulturområdet og brug af IKT skal understøtte væksten indenfor turisme og oplevelsesøkonomi, ligesom der skal være sammenhæng mellem opkvalificeringen af arbejdskraften generelt og kvalitetsløft i turisme-erhvervet, og infrastrukturen skal sikre adgangen til regionen udefra og tilgængeligheden internt i regionen. Endelig spiller regionens natur en vigtig rolle i planlægningen for især turisme.

Økonomisk bæredygtighed	
Planlægningen for turisme og oplevelsesøkonomi vurderes at medføre økonomisk vækst	
Miljøfaktor	
Materielle goder	Økonomisk vækst indenfor brancherne

9.2 Miljømæssig bæredygtighed

Planlægningen for turisme og oplevelsesøkonomi vurderes ikke at medføre særlige miljømæssige belastninger. De vigtigste konsekvenser forekommer i forbindelse med brugen af regionens natur og det dermed forbundne pres på denne. Dette er behandlet i temaet 'Natur og miljø'.

Planlægningen for turisme og oplevelsesøkonomi har en rolle i regionens økonomiske vækst, og har dermed afledte miljømæssige effekter. Dette er behandlet under temaet 'Erhverv'. Det kan dog her anføres at turisme og oplevelsesøkonomi som erhverv ikke anses som voldsomt miljøbelastende. Et element der kan overvejes i den sammenhæng er dog om turisme, udefrakommende såvel som internt i regionen, giver anledning til mere transport og dermed associerede miljøbelastninger. Dette er dog ikke muligt at vurdere, idet dette ville kræve en fastsættelse af hvor turisterne kommer fra og tager hen, samt hvor de ville være taget hen hvis ikke til Nordjylland.

Miljømæssig bæredygtighed	
Turisme og oplevelsesøkonomi vurderes ikke at have videre miljømæssige konsekvenser	
Miljøfaktorer	
Klimatiske faktorer	Tiltrækning af flere turister til Region Nordjylland vil ændre transportmønstret. Det vil dog næppe være muligt at afgøre hvor disse turister kommer fra, eller hvorhen de ville være taget hvis ikke til Nordjylland. Betydning af denne påvirkning kan derfor ikke vurderes

9.3 Fysisk og psykisk sundhed

Turisme og oplevelsesøkonomi kan have en effekt på folkesundheden, hvis den medfører øget fysisk aktivitet. Nogle tiltag indenfor området kan have denne effekt, men ud fra indholdet af den regionale udviklingsplan kan det ikke vurderes om dette er tilfældet.

Fysisk og psykisk sundhed	
Mulige positive effekter på sundheden i forbindelse med fysisk aktivitet	
Miljøfaktor	
Befolkningen Menneskers sundhed	Mulige positive effekter på sundheden i forbindelse med fysisk aktivitet

9.4 Social bæredygtighed

Planlægningen for turisme og oplevelsesøkonomi kan betyde en forbedret kvalitet af og adgang til kultur-, natur- og andre tilbud har en positiv effekt for den sociale bæredygtighed, idet det medfører bedre muligheder for forskellige oplevelser til flere. Kompetenceløftet indenfor branchen vil ligeledes påvirke den sociale bæredygtighed. Effekterne af dette er dog behandlet under temaerne 'beskæftigelse' og 'uddannelse'.

En øget opmærksomhed på kulturværdier som en del af strategien kan medføre mere brug af kulturarven. Dette kan på den ene side føre til en større bevidsthed om denne og dermed bevarelse og udvikling, men kan på den anden side også føre til et pres og øget slid på værdierne. Det er ikke muligt at afveje disse med sikkerhed, men det vurderes som sandsynligt at de positive effekter vil veje tungest.

Social bæredygtighed	
Planlægningen på området har en begrænset positiv effekt på den sociale bæredygtighed gennem øget kvalitet af og tilgængelighed til kulturtilbud	
Miljøfaktor	
Befolkningen	Adgang til flere tilbud og flere oplevelser
Kulturarv	Mulighed for øget opmærksomhed på bevarelse og udvikling af kulturarven, eller

	omvendt et større pres på denne
--	---------------------------------

9.5 Planlagte foranstaltninger

Der forekommer ikke planlagte foranstaltninger for de miljømæssige konsekvenser i dette tema.

Det anbefales at brugen af kulturarv som understøttende element i udviklingen af turisme og oplevelsesøkonomi sker gennem en balanceret tilgang hvor bevarel-sen af kulturelle værdier indtænkes på lige fod med brugen af disse. I øvrigt refereres der diskussionen om foranstaltninger i forbindelse med temaet 'Natur og miljø'.

9.6 Samlet vurdering, Turisme og oplevelsesøkonomi

Planlægningen for området vurderes at medføre økonomisk vækst inden for disse brancher. På det miljømæssige område vurderes der ikke at være miljømæssige effekter af planlægningen for turisme og oplevelsesøkonomi. Det skal dog pointeres at det ikke har været muligt at vurdere konsekvenser i forbindelse med eventuelle ændringer i transportmønsteret.

Der vurderes at være en mulig positiv påvirkning på sundheden, uden at dette dog kan afgøres ud fra det beskrevne. Planlægningen på området kan give mulighed for oplevelser, samt potentielt være med at til at bevare og udvikle kulturarven. Dette er positivt for den sociale bæredygtighed.

Økonomisk rentabilitet	Miljømæssig bæredygtighed	Fysisk og psykisk sundhed	Social bæredygtighed
			

10. Vurdering af temaet Uddannelse

10.1 Økonomisk bæredygtighed

Planlægningen på uddannelsesområdet medvirker til økonomisk vækst, idet et løft af uddannelsesniveaue antages at kunne opfylde efterspørgsel på arbejdskraft ved erhvervslivet. Den regionale udviklingsplans indhold på uddannelsesområdet vurderes at kunne medvirke til en økonomisk vækst. Planlægningen på uddannelsesområdet er tæt forbundet med anden planlægning i den regionale udviklingsplan. Primært er der relation til temaet 'Beskæftigelse', hvor der er stor vægt på opkvalificering af arbejdskraften, som grundlag for vækst i regionens erhverv, gennem innovation og specialiserede serviceydelser indenfor vidensøkonomien.

Økonomisk bæredygtighed	
Økonomisk vækst gennem en opkvalificering af arbejdskraften som ressource for erhvervslivet	
Miljøfaktor	
Materielle goder	Økonomisk vækst gennem en opkvalificering af arbejdskraften som ressource for erhvervslivet

10.2 Miljømæssig bæredygtighed

Planlægningen for uddannelse har ikke i sig selv nogen indflydelse på den miljømæssige bæredygtighed. Indirekte har uddannelse miljømæssige konsekvenser qua sin rolle i den økonomiske vækst. Disse konsekvenser er behandlet under temaet 'Erhverv'.

Miljømæssig bæredygtighed
Uddannelse medvirker til at realisere en økonomisk vækst, og har derigennem miljømæssige konsekvenser, jævnfør behandlingen af dette i temaet 'Erhverv'

10.3 Fysisk og psykisk sundhed

Uddannelsens indflydelse på sundheden hænger i høj grad sammen med beskæftigelse, og der refereres derfor til vurderingen af sundheden i temaet 'Beskæftigelse', hvor der argumenteres for to modsatrettede påvirkninger på sundheden af en opkvalificering af befolkningen. Opkvalificeringen medfører arbejde af en anden karakter og ofte mere ansvar, hvilket på den ene side giver mulighed for selvrealisering og kontrol over arbejdets gang, på den anden side medfører risiko for stress på grund af mere krævende arbejde.

Hvis der kigges isoleret på uddannelse, skal det bemærkes at der ofte findes en positiv sammenhæng mellem uddannelsesniveau og sundhedstilstand; altså at sundheden er bedre jo højere uddannelse man har. Det er dog vigtigt at pointere her at selvom dette er sandt er der ikke ført bevis for nogen kausal sammenhæng, og fænomenet kan skyldes

bagvedliggende faktorer som for eksempel socioøkonomiske forhold og livsstil. Man kan derfor ikke konkludere at et løft i uddannelsesniveau vil føre til tilsvarende løft på sundhedsområdet. På den anden side kan dette heller ikke afvises.

Fysisk og psykisk sundhed	
Uddannelsesniveaue og de deraf afledte beskæftigelseeffekter kan have en virkning på sundheden. Det er ikke muligt at konkludere nærmere på hvilken retning påvirkningen vil tage.	
Miljøfaktor	
Befolkningen Menneskers sundhed	Fare for stress og nedslidning på grund af øget pres på arbejdsstyrken, jævnfør temaet 'Beskæftigelse' Større muligheder for selvrealisering, jævnfør temaet 'Beskæftigelse' <u>Mulig</u> forbedring af sundhedstilstanden i forbindelse med øget uddannelsesniveau

10.4 Social bæredygtighed

Planerne for uddannelse inkluderer mål om at uddannelsesniveaue skal højnes, hvilket blandt andet skal ske ved at flere får en uddannelse og at fuldførelsesprocenten øges, særligt blandt "de lavest uddannede grupper", og grupper med "mindre fast tilknytning til arbejdsmarkedet". Dette vil have positive effekter for disse grupper.

Balancen mellem yderområder og de centrale dele i regionen kan påvirkes gennem målsætningen om at uddannelse skal udvikle yderområderne, hvilket vil medføre en bedre spredning af tilbud over regionens bymønstre.

Social bæredygtighed	
Den sociale bæredygtighed fremmes dels gennem uddannelse til en bredere del af befolkningen, og dels uddannelsens rolle i udvikling af regionens yderområder	
Miljøfaktor	
Befolkningen	Større dele af befolkning gennemfører en uddannelse Øget udvikling i yderområderne

10.5 Planlagte foranstaltninger

Der er ikke planlagt foranstaltninger for at afbøde de negative miljøpåvirkninger i dette tema. Dette hænger dog sammen med at der ikke umiddelbart kan påpeges negative påvirkninger. Det anbefales at der tages hensyn til de potentielle effekter på sundheden i forbindelse med risikoen for stress. Der refereres i den sammenhæng til temaet 'Beskæftigelse'.

10.6 Samlet vurdering, Uddannelse

Planlægningen for uddannelse vurderes i høj grad at kunne bidrage til regionens økonomiske vækst, gennem en opkvalificering af arbejdskraften til at møde de behov erhvervslivet har. På det miljømæssige område er der ikke nogle konsekvenser af uddannelse i sig selv. I det uddannelsen medvirker til økonomisk vækst vil der dog indirekte være effekter. Dette behandles under temaet Erhverv.

Det er vanskeligt at give en endelig vurdering af sundhedsområdet. Via uddannelsens rolle i beskæftigelsen er der potentiale for både positive og negative effekter. Uddannelse i sig selv har en sammenhæng med sundhedstilstand, men det er ikke muligt at konkludere at den regionale planlægning på uddannelsesområdet vil have en positiv effekt på sundhedstilstanden alene på den baggrund.

En mere udbredt rolle til uddannelse, både i forhold til forskellige grupper i samfundet og rent geografisk i regionen, kan give forbedrede muligheder til en bredere gruppe mennesker, og effekten på den sociale bæredygtighed vurderes derfor at være positiv.

Økonomisk rentabilitet	Miljømæssig bæredygtighed	Fysisk og psykisk sundhed	Social bæredygtighed
			